

CONSCIÈNCIA D'ARA
 11a setmana que ve:
 Siham Lech-hab, presidenta de Joventut Multicultural Musulmana

Estils

Ernesto Cardenal: místic i revolucionari

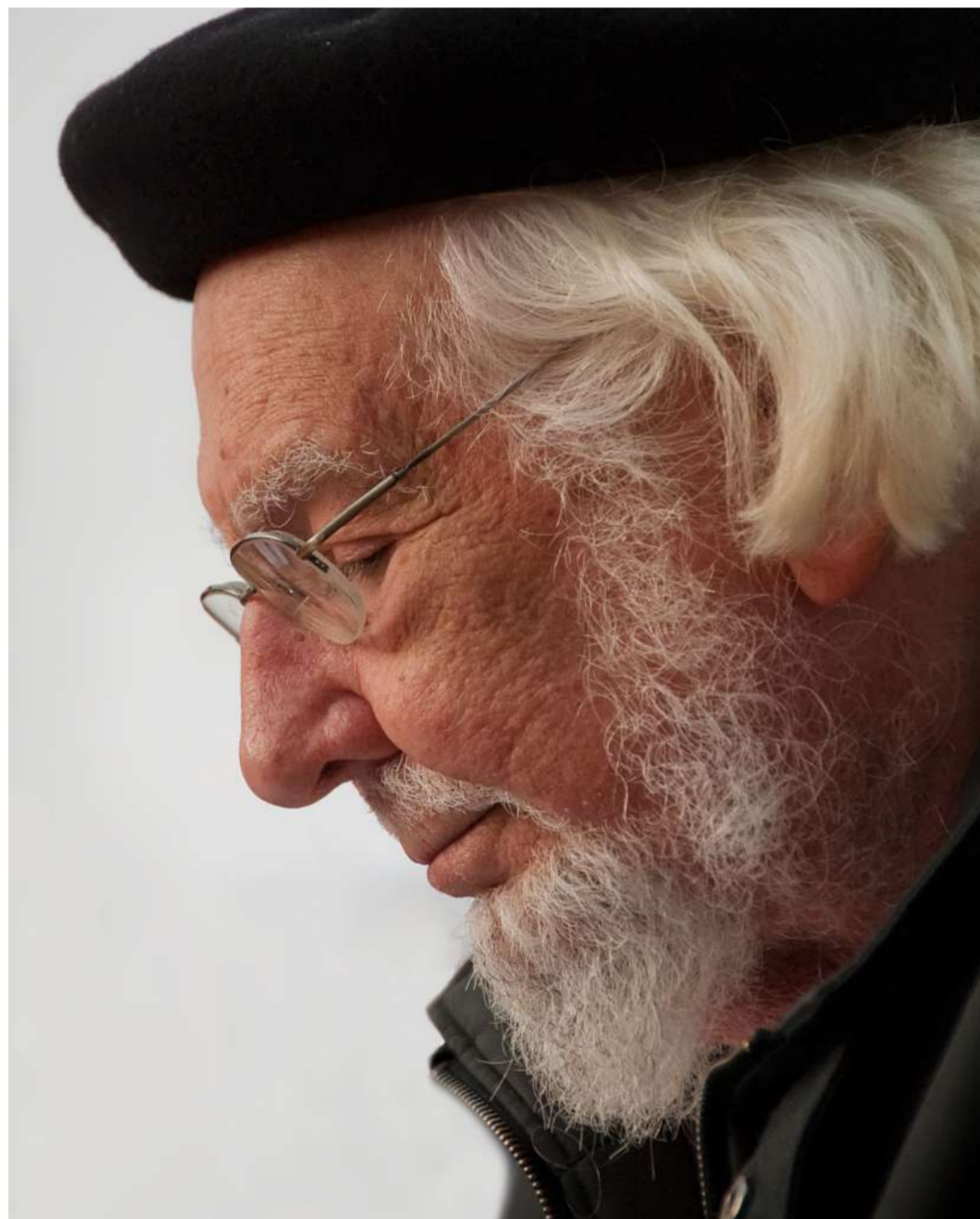
Es publica la poesia completa de l'autor conegut per no separar l'espiritualitat de la lluita social

DÍDAC P. LAGARRIGA
 BARCELONA

Pot ser que la poesia sigui l'únic fil capaç de teixir ambivalències, unir contraris, enllaçar les múltiples diversitats sota una única, plural mirada. La poesia convoca mites, somnis, experiències i idees amb la capacitat, sovint, de sortir del paper impregnar vides. Els poemes no són només les persones que escriuen poesia, sinó les que es deixen guiar per ella. Quan la setmana passada Ernesto Cardenal, possiblement el poeta viu més important de Llatinoamèrica, candidat al Nobel en diverses ocasions, va declarar en un homenatge a Mèxic "No soc un autor de gran poesia", les fronteres entre l'autor i la seva obra es van trencar encara més i es va fer un tot humil. Em petitit no només per un cos de gairebé noranta-cinc anys, sinó per una postura conscient, receptora de la immensitat, el nicaragüenc Cardenal ha traçat una vida poètica expansiva, acompanyada sempre d'una escriptura en vers que reflecteix els punts àlgids del seu caminar: subversió i contemplació, recolliment i acció, crit i silenci, història i mite, denúncia i estètica, mística i revolució. Tot això es troba a *Poesia completa* (Trotta), el volum que s'acaba de publicar, amb un estudi preliminar de la també poeta María Angeles Pérez López, i que conté disset llibres més alguns poemes dispersos i dos d'inèdits. Un veritable regal per endinsar-nos en el seu viatge vital que, alhora, ens fa viatjar per totes les tonalitats de la seva mirada, de la selva al Cosmos, de la lluita per la justícia i la igualtat social a l'Amèrica Llatina fins a l'Evangeli o les cosmovisions indígenes.

Conversió

Als trenta anys, la vida del poeta s'intensifica amb una conversió religiosa que, com tota conversió sincera, implica un canvi de mirada interna. "Sommoza [el dictador nicaragüenc d'aquella època] i els meus pecats eren el mateix. Ell era a la política el que jo era a la meua intimitat. Estàvem en conflicte perquè teníem coses en comú. Estimàvem els mateixos diners. Jo m'havia erigit una estàtua dins meu". Cardenal sap que tota revolució comença per la revolució en un mateix –derrocament d'ídols, desegocentrament–. "Al deixar la meua maleta al monestir es va aturar tot el meu viatge. O, més ben dit, va

Ernesto Cardenal, amb posat reflexiu. ROMAN BONNEFOY

començar el meu viatge", explica arran del seu ingrés com a novici al monestir trapenc de Nostra Senyora de Getsemani, a l'estat de Kentucky, el maig del 1957. "Quan em vaig trobar amb aquesta nova situació de la conversió religiosa, no se'm va acudir res més que escriure al monestir trapenc que figurava als llibres de Merton i que era l'únic que coneixia". Thomas Merton és un altre dels grans poetes i místics de la segona meitat del segle XX, un mestre i amic de Cardenal que li escriu també el pròleg d'alguns dels primers poemaris, com *Gethsemani, Ky* (1960), poemes elaborats malgrat els llargs silencis i les dures condicions físiques del monestir. Anys més tard, Merton dirà: "Cardenal va deixar Getsemani per mala sa-

Importància Cardenal es considera el poeta viu més important de Llatinoamèrica

lut [es va traslladar a un monestir de Cuernavaca, Mèxic], però ara puc veure també que hi havia una altra raó. No tenia sentit que continués aquí com a novici i com a estudiant, quan en realitat ja era un mestre".

La catèdrica porto-riquenya Luce López-Baralt, especialista en literatura i mística, afirma que Cardenal "és un dels místics cristians més originals del segle XX". Llegir la seva poesia és també entrar en aquesta originalitat. Una originalitat que recorre tots els contraris, de l'escàndol revolucionari al recolliment espiritual, de la mirada antropològica dels mites i tradicions índies als descobriments astrofísics més recents, de la versió dels Salms a un càntic per la mort de Marilyn

Monroe. Així és Ernesto Cardenal, catalitzador i unificador, heterodox i ortodox.

De l'experiència monacal també en surt *Salms* (1964), en què la vivència religiosa extrema es barreja amb la denúncia de la dictadura al seu país. "A Getsemani –explica el poeta– cantàvem els Salms set vegades al dia al cor. Mentre passaven davant dels meus ulls aquells textos que es canten des de fa tres mil anys, moltes vegades els traduïa en la meua imaginació a la nostra època. Veia desfilant les víctimes del capitalisme i dels règims totalitaris, els presos polítics i els perseguits o immigrants, les armes nuclears, els pobres. Després de sortir del monestir em vaig posar a escriure els Salms d'aquesta altra manera". *Escucha mi oración que no son slogans / ¿juzgame tú / y no sus Tribunales [...] ¿Por qué escondes tu rostro / olvidado de nuestra persecución y de nuestra opresión? / ¡Despierta y ayúdanos! / ¡Por tu propio prestigio!*

Sacerdot i ministre

L'any 1965 és ordenat sacerdot a la catedral de Managua. I declara: "L'artista, el poeta, el savi i el sant són membres de la societat del futur que ja existeix al planeta com una llavor". Els anys següents els passa en una comunitat contemplativa que funda a Solentiname, un retirat arxipèlag al llac de Nicaragua fins que el règim dictatorial l'arrasa. "Els diumenges teníem, en comptes d'un sermó sobre l'Evangeli, un diàleg. Els comentaris dels camperols solien ser de més profunditat que els de molts teòlegs".

L'estiu del 1979 triomfa la Revolució Sandinista i Cardenal és nomenat ministre de Cultura, un càrrec que ocuparà durant dues legislatures. El Vaticà el suspèn i li impedeix que exerceixi el seu ministeri sacerdotal (hauran de passar tres dècades fins que, el 18 de febrer del 2019, rebí per fi l'absolució de totes les censures canòniques de la mà del papa Francesc). L'any 1994 abandona el FSLN en protesta contra la direcció de Daniel Ortega. Des de llavors, els seus poemes se centren cada vegada més en la veta mística i el seu interès per la ciència, en especial la física i l'astronomia, en títols com *Versos del pluriverso* (2005) o *Hijos de las estrellas* (2018), en què la teoria del Big Bang es barreja amb diferents cosmologies i tradicions mil·lenàries. "La meua èpica astrofísica només té un sentit: proclamar que l'Univers té sentit". *El universo es amor / un electrón nunca quiere estar solo. / Condensación, unión, eso son las estrellas.*

XXXXXXXXXX XXXXXX Vivamus viverra eros eu nisl viverra a congue nibh pulvinar. Nulla commodo dignissim libero eu vestibulum. Quisque ultricies, augue nec lobortis convallis, lacus metus

Gent

TEXT:
 FIRMA REDACTOR

Fusce at urna vehicula enim luctus congue

Fusce accumsan, neque ut hendrerit sollicitudin, ipsum justo porttitor nunc, vel volutpat mi lorem ut urna. Etiamque ac massa imperdiet venenatis. Nam interdum, est at commodo rutrum, lectus magna ullamcorper erat, eget molestie nisl purus vitae ante. Vestibulum aliquam pretium odio, sed mattis urna accumsan et.

Sed in metus dolor, sit amet lobortis quam. Etiam adipiscing, turpis quis pulvinar ultrices, sem nunc consectetur lacus, vel porta orci orci at massa. Quisque ut arcu augue, vitae aliquet erat. Ut vel quam at turpis pulvinar aliquet. —

Vivamus placerat lobortis blandit

Fusce accumsan, neque ut hendrerit sollicitudin, ipsum justo porttitor nunc, vel volutpat mi lorem ut urna. Etiam dapibus neque at nisl sodales consequat. Donec at nulla justo. Donec et ipsum eget tellus egestas pellentesque et sit amet metus. Fusce quis neque ac massa imperdiet venenatis pu aliquet. —